

Ľupčianske zvesti

www.slovenskalupca.sk

16. ročník

OBECNÉ NOVINY OBYVATELOV, RODÁKOV A PRIATELOV OBCE SLOVENSKÁ ĽUPČA

číslo 10 | november 2014

Aktuálne v obci:

2

UPOZORNENIE

Aktuálne v obci:

3

ZÁCHRANA HRADU
ĽUPČA POKRAČUJE

Aktuálne v obci:

6

VEĽKÝ ÚSPECH V SÚŤAŽI
GRANÁTT

Šport:

ŠPORTOVÝ AREÁL V ZŠ
SAMA CAMELA

12

Ľupčania rozhodli

Výsledky komunálnych volieb

Ako sme volili v komunálnych voľbách

Počet osôb zapísaných v zozname voličov: 2712

Počet voličov, ktorým boli odovzdané obálky: 1502

Počet odovzdaných obálok: 1501

Počet platných hlasov pre voľby starostu obce: 1480

Počet platných hlasov pre voľby do obec. zastupiteľstva: .. 1468

Celková účasť: 55,38%

Počet platných hlasov pre jednotlivých kandidátov na funkciu starostu:

1. Miroslav Macák, Ing. 297

2. Ivona Dobišová 284

3. Jozef Stanko. 262

4. Peter Lakomčík, Ing. 248

5. Erika Lamperová 186

6. Vladimír Salay, Mgr. 90

7. Jozef Polievka. 86

8. Dagmar Petrovičová 27

Za starostu obce bol zvolený Ing. Miroslav Macák (SMER-SD, Strana moderného Slovenska) s počtom hlasov 297.

Kandidáti, ktorí boli zvolení za poslancov obecného zastupiteľstva, podľa počtu hlasov:

1. Michal Hlaváč, Mgr. 730

2. Radoslav Solárik, Mgr. art. 624

3. Roland Lamper, Mgr. 560

4. Jozef Polievka 538

5. Jozef Stanko. 496

6. Ľuboš Bakaljar. 449

7. Daniel Baláž, Mgr. 393

8. Marek Klinec, Ing. 376

9. Emília Debnáriková 367

Náhradníci – kandidáti:

1. Matej Jakuš, Ing. 363

2. Milan Bruchánik, MVDr. 361

3. Miroslava Vinczeová, Ing. Phd. 344

4. Martin Matiaš 327

5. Eva Kulfasová 309

6. Lujza Chovancová 287

7. Jana Hričovská, Bc. 259

8. Miroslav Zelený 258

9. Viktória Hlaváčová, Ing. 256

10. Juraj Holáci 245

11. Ivo Houška. 244

12. Klaudia Roháčová 237

13. Peter Veverka, Ing. 235

14. Karin Uhríková

– Gondová, Mgr. 219

15. Elena Pinková 216

16. Marian Debnárik 190

17. Marian Laštiak 190

18. Allan Szarowski. 180

19. Michal Snopko 113

20. Peter Čupka 110

21. Juraj Seredy 74

22. Roman Petrik 70

23. Ján Trnka 62

24. Ján Fodor 44

25. Ľubica Fodorová 25

Zdroj: Zápisnica miestnej volebnej komisie o výsledku volieb v obci do obecného zastupiteľstva a starostu obce.

Spracovala ED

Drahí spoluobčania,

dovoľte mi, ako staronovému starostovi Slovenskej Ľupče, poďakovať sa vám za prejavenú dôveru v komunálnych voľbách.

Chcem vás ubezpečiť, že moje úsilie v tejto neľahkej práci bude smerovať pre ďalší rozvoj a napredovanie našej obce, ktorú, myslím si, máme všetci radi.

Rozhodnutie občanov prijímam s veľkou vďačnosťou, pokorou

a rešpektom. Dali ste najavo, že si vážite moju prácu, chcete kontinuitu, ale aj zmeny v oblastiach, ktoré nefungujú.

Vážim si každý hlas, ktorý som dostal. Ďakujem aj tým, ktorí ma nevolili a ubezpečujem ich, že by som bol rád, keby sme spoločne s nimi realizovali činnosti, ktoré budú zveľaďovať Slovenskú Ľupču. Chcem počuť vaše názory a pripomienky. Volebný program budem plniť s cie-

lom stáleho zlepšovania životných podmienok pre nás všetkých.

Čakajú nás štyri roky náročnej práce v prospech našej obce, ale hlavne v prospech našich obyvateľov. Zaželajme si spolu veľa síl, pevné zdravie, vytrvalosť a múdrosť, aby sme úspešne zvládli úlohy, ktoré nás čakajú. Sľubujem vám, že urobím všetko preto, aby som vás nesklamal.

Ing. Miroslav Macák,
starosta Slovenskej Ľupče

Čo robia, keď prší?

Počasiť sa s nami celý tento rok zahráva. Veľa daždivých dní a málo slnka sa podpísalo na úpravách obce, ktoré sme si stanovili urobiť v priebehu tohto roka. November je nezvyčajne teplý na toto ročné

obdobie. Dážď znemožňuje pokračovať na prácach v teréne a preto sme museli nájsť iné riešenie, ako využiť chlapov, ktorí sú v evidencii úradu práce.

Zub času sa podpísal i na

priestoroch Miestneho kultúrneho strediska. Tieto sú celoročne obsadzované a len čo sa „nepoužíva to sa nepokazí alebo nezoderie“ je potrebné obnoviť nátery drevených častí nábytku, zábradie, drevený obklad popod pódium a dvere. Cez

leto sa podarilo vymaľovať niektoré priestory. V prípade, že nenapadne veľa snehu, nebudeme potrebovať chlapov odpratávať sneh po obci, vymaľujú sa aj šatne a ďalšie časti Kultúrneho strediska.

Text + foto eg

Upozornenie

Upozorňujeme vás na zmenu otváracích hodín zberného miesta. Z dôvodu posunu času je zberný dvor otvorený v stredu od 11:00 hod. – 16:00 hod. Sobota ostáva nezmenená. **eg**

Pozvánka

Základná škola Sama Cambela v spolupráci s Rodičovskou radou pri ZŠ, Základnou umeleckou školou a Obecným úradom v Slovenskej Lupči pripravuje už tradičné Vianočné trhy, na ktoré vás

srdečne pozývame. Vianočné trhy sa uskutočnia dňa **5. decembra 2014 od 15.30 – 18.00 hod.** na parkovisku pri MKS. Príďte medzi nás ochutnať vianočnú kapustnicu, zohriať sa voňavým punčom

a možno i niečo kúpiť z výrobkov, ktoré pre vás vyrobili žiaci školy počas Dňa remesiel.

Tešíme sa na stretnutie!

Učiteľia a žiaci
ZŠ Sama Cambela

Pravidlá a podmienky vývozu komunálneho odpadu a separovaného zberu

Komunálny odpad

Zmesový komunálny odpad (komunálny odpad po vytriedení zložiek)

Zmesový komunálny odpad (ďalej „KO“) je odpad z domácností vznikajúci na území obce pri činnosti fyzických osôb a odpad podobných vlastností a zloženia, ktorých pôvodcom je právnická osoba, alebo fyzická osoba – podnikateľ.

Do zmesového KO nepatria: horúci popol, nadrozmerný odpad (dosky, tyče, kusy nábytku a iné), kamene, zemina, stavebný materiál, tekutý nebezpečný odpad, papier, plasty, sklo, tetrapaky a kovové obaly, zvierací trus, konáre stromov a iné prímisy. V prípade, že v nádobe na KO bude umiestnený odpad, ktorý tam nepatrí, alebo nádoba resp. stanovište nebudú prístupné pre napr. zle zaparkované autá, neprejazd-nú alebo neprístupnú príjazdovú komunikáciu, nebude nádoba vyprázdnená!

Zber zmesového komunálneho odpadu sa zabezpečuje:

- 110 L KUKA nádoba
- 120 L KUKA nádoba
- 1100 L kontajner
- veľkoobjemový kontajner, VOK“
- plastové vracia

Iné zberné nádoby nepoužívajte!

Nádoby na komunálny odpad musia spĺňať určité kritériá:

- musia byť funkčné, nepoškodené
- poklopy (kryty) na nádobách musia byť voľné, v prípade ťažko otváraného poklopu môže dôjsť k jeho poškodeniu, za čo vývozca KO neberie zodpovednosť.

110 L a 120 L KUKA nádoby majú nosnosť do 60 kg. V prípade preťaženia dochádza k deformácii a poškodeniu nádoby a vývozca to nemôže eliminovať.

Objemný odpad

Objemný odpad je KO, ktorý nie je možné pre jeho veľký rozmer umiestniť do zberných nádob. Občania majú možnosť vyvieť takýto odpad na zberný dvor.

Vývoz odpadu počas sviatkov

V prípade, že vývoz KO a sepa-

rovaného zberu v obci prípadne na sviatok, vývoz bude realizovaný v náhradnom termíne, ktorý bude verejnosti včas oznámený.

Zbierané – triedené zložky separovaného odpadu:

- papier a kartón
- plasty
- sklo

Čo kde patrí:

Papier – kancelársky papier, noviny, časopisy, zošity, knihy, kartón, papierová lepenka.

Nepatrí sem: obalový papier z mäsa, mlieka, hygienické vložky, papierové plienky, znečistený a mokrý papier. Tieto zložky patria do zmesového komunálneho odpadu.

Sklo – prázdne fľaše, čisté, bez uzáverov, obalové sklo, fľaše od zaváranín a kečupu.

Nepatrí sem: zrkadlá, keramika, žiarovky, tabulové sklo,

Plasty – PET fľaše od jedlých olejov, nealko nápojov, vína, od saponátov, šampónov, aviváže, mydiel, destilovanej vody, fólia číra,

farebná aj bublinková, plechovky od piva, malinoviek.

Nepatrí sem: fľaše od motorových olejov, chemikálií, riedidiel, PVC, podlahovina, vrecúška od mlieka, jogurtu

Nebezpečný odpad:

Patria sem:

- svetelné zdroje a iný odpad obsahujúci ortuť
- opotrebované motorové oleje
- farby, lepidlá
- batérie a akumulátory

Elektro odpad:

Patria sem vyradené elektrické a elektronické zariadenia: televízory, mikrovlnné rúry, rádiá, tranzistory, chladničky, mrazničky, počítače, sporáky, vysávače, varné kanvice...

Zber použitého textilu a obuvi:

Patrí sem použitý čistý textil a obuv, ktorý sa využíva ďalej na charitu.

spracovala: eg

Záchrana Hradu Ľupča pokračuje

Hrad v Slovenskej Ľupči je pre nás všetkých jedinečným a nenahraditeľným bohatstvom, ktoré nám zanechali naši predkovia. Železiarne Podbrezová a. s. si ako vlastníak hradu uvedomujú svoju morálnu povinnosť voči nasledujúcim generáciám, a tak z pozície správcu pristupujú zodpovedne k zachovaniu a k zhodnoteniu stavu tejto kultúrnej pamiatky. Najaktuálnejším dôkazom toho je nedávno zrealizovaná obnova západných fasád hradu. Predmetom reštaurovania bola plocha od arkieru (najcharakteristickejšia vežička hradu) za mohutný oporný múr o celkovej výmere 465 m². Po vykonaní všetkých potrebných výskumov akreditovaný reštaurátor pristúpil k obnove, ktorá prebehla v mesiacoch september a október. Časť finančných prostriedkov na záchranu vonkajšej fasády bola poskytnutá z dotačného systému Ministerstva kultúry Slovenskej republiky, a to z programu Obnovme si svoj dom.

Na základe historického a pamiatkového bádania je možné pomerne presne datovať vybudovanie steny západných fasád hradného paláca v rozmedzí rokov od vlastníctva hradu Gregorom z Korbavy, ktorý začal hrad znova budovať po veľkom zemetrasení z roku 1443. Podľa zachovaných neskorogotických prvkov na kamenných osteniach okenných otvorov bol múr, vybudovaný najpravdepodobnejšie ešte v priebehu 15. storočia. Výrazný oporný pilier, ktorý bol rovnako predmetom reštaurovania, možno priradiť blízko k roku 1573, keď bola postavená Rubigalova veža. Pôvodné historické murivo bolo vytvorené z tvrdého lomového kameňa, ktorý bol použitý od základov až po súčasnú korunu muriva. Ďalšou výraznou zložkou, ktorá sa nachádza v hmote múru, je tufový

Obnovenie západnej bašty

kameň, použitý na obmurovanie okenných výplní. V dôsledku neskorších úprav v období baroka sa v murive hojne vyskytuje tehla, ktorá v dôsledku amortizačných opráv a zmien v interiéroch bola do muriva doplnaná prakticky až do konca 20. storočia. Stavebnotechnický stav fasád pred obnovou bol výrazne narušený. Na omietkach sa prejavovalo ich dožitie. Celá reštaurovaná plocha bola poznačená depozitmi (usadeninami), prasklinami a v niektorých miestach až odpadávajúcimi časťami, ktoré vznikli v dôsledku vzliňanej a vzdušnej vlhkosti. V rovnakom výrazne narušenom až alarmujúcom stave boli aj kamenné prvky okenných ostení nadokenných i parapetných ríms, vytvorených z vulkanického zlepenca. Profilácia týchto prvkov bola výrazne deštruovaná, kameň bol popraskaný a, samozrejme, aj znečistený. Našťastie väčším škodám zabránila v minulosti realizovaná obnova strešnej krytiny, ktorá je vyhotovená zo špeciálnej zliatiny titánu a zinku. Aj tento krok svedčí o systematickosti našej spoločnosti pri revitalizovaní hradu.

Pre reštaurovanie západných

fasád bolo potrebné v prvej fáze vybudovať lešenie v ťažko prístupnom teréne. Pravidelná kontrola stavu lešenia a obozretnosť reštaurátorov pri práci mala hlavný podiel na bezproblémovom priebehu celého procesu obnovy. Po potrebných pamiatkových výskumoch sa pristúpilo k odstráneniu mladších omietkových vrstiev z celej plochy fasád, ktoré súviseli s predchádzajúcimi stavebnými úpravami. Časť pôvodnej omietky, ktoré boli uvoľnené, sa injektovaním spevnili, poškodené a chýbajúce miesta boli doplnené vápennou maltou KEIM. Vzhľadom na veľké úbytky a už spomínaný zlý stav omietok bol v spodných častiach celého úseku po očistení aplikovaný sanačný program, ktorý má v budúcnosti brániť vzliňajúcej vlhkosti, ale aj chrániť pred zatekaním dažďovej vody. Na horných častiach fasád, tam kde nebol aplikovaný sanačný systém, bola na rekonštrukciu omietok použitá priemyselná vápenná omietka s prispôbením štruktúry a farebnosti originálu. V rámci reštaurovania omietok bola rešpektovaná nerovná línia povrchu murív a hladká modelácia povrchu pôvodnej omietkovej

vrstvy. Maliarska výzdoba v blízkosti okien na najvyššom podlaží hradu bola postupne očistená, upravená, zameraná a pre potreby rekonštrukcie z nej bola vyhotovená pauza (kópia pre znovu vyhotovenie). Následne na obnovenú omietku bola rekonštruovaná maľba s doplnením iluzívnych strieľní a červenej pasparty, ktoré boli pred reštaurovaním čitateľné len vo fragmentoch. Všetky kamenné články v múre boli očistené od hrubých nečistôt, depozitov prachu a uhľíkových spločín. Po zimnom období budú v rámci realizovanej obnovy v murive osadené nové okná s vitrážami. Kovania okien a ostatné prvky okien budú vyrobené tradičnými postupmi na základe archeologických nálezov tak, aby lepšie vystihovali dobu vzniku.

Na Slovensku je v súčasnosti evidovaných 9 681 nehnuteľných kultúrnych pamiatok, ale ich stavebnotechnický stav sa vo väčšine prípadov zhoršuje, čo však nie je príklad Hradu Ľupča. Je to vďaka tomu, že Železiarne aj naďalej pokračujú v odborných zásahoch tak, aby zabránili degradácii pamiatky. K zlepšeniu stavu nielen Hradu Ľupča by pomohlo navýšenie prostriedkov v cielenom fonde MK SR Obnovme si svoj dom a niektorých iných nadácií. Istou nádejou do budúcnosti môže byť využívanie financií zo zahraničných zdrojov, ktoré môžu byť použité práve na rozsiahlu a nákladnú obnovu kultúrnych pamiatok. Treba veriť, že súčasná spoločnosť bude nasledovať príklad Železiarni Podbrezová a. s. pri obnove hradu, pretože je dôležité, aby sme si hodnoty, vytvorené našimi predchodcami, osvojili, chránili, rozvíjali a odozdvali ich svojim potomkom.

Vypracoval: Mgr. Vladimír Homola – kastelán Hradu Ľupča

Strieľňa s ostením

Iluzívna strieľňa

Strieľňa pred a po obnove

Pripomeňme si...

Daniel Gabriel Lichard

Narodil sa 17. januára 1812, zomrel 17. novembra 1882 v Skalici.

Bol prvý slovenský profesionálny novinár, vydavateľ, učiteľ, jeden zo zakladateľov slovenskej odbornej terminológie a jedna z najväčších osobností slovenskej národnej minulosti, propagátor zakladania sporiteľní, evanjelický farár, zakladateľ svojpomocného roľníckeho družstevníctva, popularizátor vedeckých poznatkov.

Zo životopisu

Daniel Gabriel Lichard sa narodil v rodine evanjelického farára.

Jeho otec pestoval ovocné stromčeky, zemiaky a iné plodiny, čo vyvolávalo u neho záujem o prírodné vedy. Po štúdiách pôsobil na mnohých miestach Slovenska. Všade radil a pomáhal roľníkom pri udomácnovaní nových plodín, pri chove dobytka, bojoval proti pijanstvu a podobne.

Úspechy dosiahol najmä v ovinárstve. Jeho zamilovaným štúdiom sa stali prírodné vedy, ku ktorým priľnul so zvláštnou náklonnosťou a zostal im verný až do konca života. Nebol vedcom-experimentátorom, ale popularizátorom noviniek. Vynikal citom pre

výber a správnu orientáciu v progresívnych smeroch.

Kňazom bol len krátky čas. Vtedy napísal aj prvé básnické pokusy, uverejnené v Plodoch (1836) a v Hronke (1837). Centrom jeho záujmu sa však stalo novinárstvo, ekonomika, prírodné vedy a ich popularizácia.

Bol prvým slovenským profesionálnym novinárom. Svojou spisovateľskou a novinárskou tvorbou chcel podľa vlastných slov „obecného muža na Slovensku vzdelávať“. Vo svojich príspevkoch bojoval proti feudálnym prežitkom, nastoľoval otázky zo všetkých úsekov hospodárstva, propagoval zdravotnícku prevenciu, nové metódy pestovania rastlín, chovu zvierat, písal o zavlážovaní, zalesňovaní, o regulácii slovenských riek a sníval o spriemyslení Slovenska a budovaní spracovateľského priemyslu. Vychádzal z potrieb a problémov vtedy zaostaleho agrárneho Slovenska. Bol zástancom zakladania poľnohospodárskych škôl. Cenné sú jeho články o ochrane prírody, napríklad spevavého vtáctva či kamzíkov a svištov v Tatrách. Bol zakladateľom odbornej terminológie. Výborne sa orientoval aj v zahraničnej knižnej a časopiseckej literatúre a vedel vybrať to, čo bolo použiteľné pre slovenské pomery. Príspevky uverejňoval

v slovenských a cudzojazyčných novinách a časopisoch. Jeho novinárske dielo patrí ku klasickým hodnotám dejín slovenského novinárstva. Z novotvarov, ktoré vo svojich prácach využíval, sa trvalou súčasťou živého jazyka stali napríklad slová rušeň, škripec, náradie, tekutina a veľa iných. Rozsah jeho publicistickej činnosti je ťažko odhadnúť. Len počet článkov, ktoré napísal, sa odhaduje na viac ako 5000. Hovorievalo sa o ňom, že neprešiel ani jediný deň, v ktorom by niečo nebol napísal. „Lichardove dielo, to je celá bibliotéka písaná jedným perom. Trinásť veľkých kníh, asi 35 menších, 35 ročníkov časopiseckých a nesčíselné menšie práce po iných vydaniach. Spolu by jeho diela tvorili skoro 90 zväzkov rozličnej veľkosti, autor asi dvadsaťtisíc článkov, takmer 90-tich zväzkov kníh, kalendárov, brožúr a podobne.“ Jeho publicistika mala vysokú úroveň nielen svojím obsahom, ale aj formou (rozvíjanie novinovedných žánrových foriem, ustálené metódy, publicistický štýl, popularizovanie vedy a techniky a pod.)

Okrem toho bol všestranným ľudovochovným a organizátorským pracovníkom. V kruhu štúrovcov sa stal významným popularizátorom vedeckých poznatkov, popredným priekopníkom spisovnej slovenčiny, tvorcom a propagátorom slovenskej

odbornej terminológie. Stal sa priamym zástupcom Juraja Fándlyho, Gašpara Fejérpataky-Belopotockého, Juraja Palkoviča a iných, vo vydávaní ľudovochovnej a popularizačnovedeckej literatúry, brožúr, kalendárov, časopisov, novín a pod. Účinne spájaj teóriu s praxou, hlásal a propagoval technický pokrok, ktorý napomáhal hospodárskej prosperite slovenských remeselníkov a drobných obchodníkov.

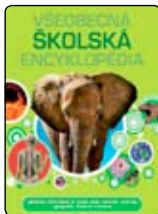
Zaslúžil sa o založenie 1. poľnohospodárskej školy s vyučovacím jazykom slovenským na území Uhorska v roku 1871 v Liptovskom Hrádku.

Zdroj internet

Obecná knižnica ponúka

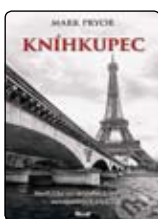
Callery, Sean: Všeobecná školská encyklopédia

Základné informácie zo sveta vedy, vesmíru, prírody, geografie, histórie i umenia pre žiakov. Texty sú tematicky usporiadané do desiatich základných okruhov, ktoré úzko súvisia so školskou výučbou. Viac ako 1000 umeleckých diel a fotografií vizuálne doplnia jednotlivé časti.

Pryor, Mark: Knižkupec

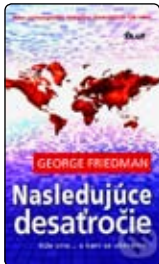
Detektívny román z prostredia parížskeho podsvetia, ktoré sa

zameriava na vraždy kníhkupecov – bukinistov, ako nazývajú majiteľov knižných stánkov na nábreží Seiny.

Friedman, George: Nasledujúce desaťročie

V uvedenej publikácii nám autor predkladá provokatívnu prognózu na roky, do ktorých vstupujeme. Autor vníma udalosti vo svete z uhla pohľadu lídrov, najmä prezidenta Spojených štátov a anticipuje konflikty a možnosti, ktoré nás očakávajú. Výsledkom je vzrušujúci pohľad na blízku budúcnosť.

Spracovala ad, foto int.

Pozývame vás na BLŠÍ TRH

Kedy: 13. 12. 2014

Kde: Nová tržnica na námestí v Slovenskej Lupči
O kolkej: od 9:00 do 13:00 hodiny

...spojený s burzou nepotrebností, ktorých ste ochotní sa bezplatne vzdať. Výťažok z predaja bude použitý v prospech projektu **Klauni rozdáajú smiech** – podujatie na Detskom onkologickom a chirurgickom oddelení v Banskej Bystrici.

Veci na blšák môžete priniesť na tržnicu od pol deviatej hodiny. A preto, že je už zima, teplý punč určite zahreje. Tešíme sa na vás.

Z knižnice ženského magazínu

Vážení čitatelia,

verím, že v dnešnej uponáhľanej dobe, keď mladí, ale aj my starší riešime množstvo rôznych problémov, možno dobre padne zopár príbehov zo života, ktoré som našla v kolekcii Knižnice ženského magazínu, a upravené si dovoľujem vám ich ponúknuť.

Prvý príbeh je úsmevný a naplňa slová M. Horníčka, že smiech je prejavom kladného vzťahu, sympatie a často dokonca úcty.

Smial sa tak, že sa priam rehotal

(Martinina spomienka na špajzové dobrodružstvo)

Naša mama je skvelá žena. Popri zamestnaní stíha aj domáce povinnosti a od jari do jesene aj práce v záhradke. Jej záľubou je navyše meniť tvár nášho trojizbového bytu. Pojem zmena vyvoláva v ľuďoch obvyčajne pozitívne pocity, no

u nás to znamená, že sa čosi pre-stavuje, premiestňuje, dokupuje, a to aspoň raz za tri mesiace. Tak prišla na rad aj naša špajza. Mami-nej záľube padla za obeť pri posled-nej dovolenke. Treba podotknúť, že špajza je mimo bytu na spoloč-nej chodbe činžiaka. Stolár nám zhotovil police, priestorovo nená-ročné, ale zato praktické. Zmene podláhli i vchodové dvere do bytu. Nahradili ich čalúnené s bezpeč-nosťou zámkom. Špajza sa cez leto utešene naplňala, až nadišiel pamätný augustový deň. Boli sme s bratom pri starej mame. Mamina bola ešte v práci, keď sa domov vrá-til náš ocino. Dôstojný, vážny, ne-kompromisný. K humoru mal ďa-leko ako bager k opere. Pripomínal skôr chladného Angličana. V du-chu sa tešil na popoludňajšiu siestu a pohrával sa s predstavou relaxu – plná vaňa vody, noviny a ovocie. Bol už jednou nohou vo vani, keď si spomenul, že dezert zatiaľ čaká v špajze. Pochytil na oblečenie, čo

mu prišlo pod ruku – boli to ma-mine domáce šaty – a vydal sa na cestu chodbou do špajzy. Prihodilo sa to, čo sa neraz stáva – dvere sa zabuchli. To by sa dalo znieť, veď k dispozícii bola špajza. Ocino sa teda odhodlal počkať na svoje po-tomstvo tam. Vedel, že s bratom sa máme každú chvíľu vrátiť, prísť domov skôr ako mama. V príručkej róbe mu nebolo pohodlne a atrak-tívne nevyzeral. Jeho hmotnosť sa totiž vyjadruje v trojčífernóm čísle. Špajza bola vybielená s dlhý-mi policami kompótov a džemov. Bolo tam aj zabudnuté bratovo le-porelo a na podlahe staré papuče. Tam trávil ocino svoju vytúženú siestu. Namiesto novín – čítanie literatúry pre mladšiu vekovú ka-tegóriu. No aspoň broskyň haba-dej! Pri babke nás zdržali parené buchty, takže mama prišla domov skôr ako my. Nebola však sama. Vliekla so sebou húf susediek ako kolaudačnú komisiu. Mali posú-diť vynovenú špajzu. Keď otvorili

Ilustračné foto

dvere, naskytol sa siedmim ženám nevidaný pohľad – muž v ženských šatách, sediaci na podlahe, čítajúci leparelo a prežúvajúci broskyne z otvoreného pohára. Ten úžas si ľahko možno predstaviť, pretože otca vidali len v klasickom obleku, poznali ho ako človeka, dôsledne zachovávalúceho dekorum. Potlá-čali smiech, ako len vládali, aby – nedajbože – neurazili váženého suseda. Radšej sa popratali do svojich bytov. A bol to práve náš tatko, ktorý sa rozosmial z plných pľúc. Uvedomil si, že sa vlastne nič hrozného nestalo a že takéto malé trampoty možno vyriešiť zdravým humorom, a potom neraz popustil zo svojej škrobenosti. Veď zasmiať sa na sebe je vraj schopnosťou iba múdrych ľudí.

Eva Horská

Pestrá jeseň v materskej škole

Jeseň v materskej škole vždy spestrujú farebné a veselé práce zdobiace šatne jednotlivých tried. Jeseň v škôlke je však pestrá najmä rôznorodými aktivitami a novinkami. Takou novinkou je výučba angličtiny v MŠ už od 3 rokov veku dieťaťa veľmi hrovou a veselou formou v spolupráci s jazykovou školou MoveAhead.

Staršie deti dostali možnosť opäť sa zúčastniť plaveckého kurzu školy ASA, ktorý sa nám osvedčil v predošlom školskom roku.

Pre deti a ich rodičov, či starších súrodencov, sme pripravili malú šarkaniadu, do ktorej mohli prinesť svojich vlastnoručne vyrobených šarkanov. Počas potreby nu deti okrem iného trénovali beh

na 2.ročník škôlkárskeho maratónu, na ktorého štart sa spoločne s prvákmi ZŠ postavili 27.októbra 2014. Za potlesku a povzbudení sme všetci v zdraví dobehli do cieľa, kde nás ohrial teplý čaj a vytúžená medaila od starostu Ing. Macáka. Všetkým zúčastneným ďakujeme za povzbudenie! **Kolektív MŠ**

Veľký úspech v súťaži Granátt

Naša škola sa zúčastnila druhého ročníka súťaže Granátt, ktorej hlavným cieľom je oceniť projekty spoločenskej zodpovednosti vzdelávacích inštitúcií. Udeľuje ich Fakulta masmediálnej komunikácie Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave. Odborná hodnotiacia komisia náš projekt s názvom „Odklínanie leša“, realizovaný v spolupráci s OPL Slovenská Lupča, starostlivo posúdila a udelila mu 3. miesto.

Cieľom projektu bolo chrániť a zlepšovať životné prostredie vo svojom okolí. Výsledky ocenenia

Granátt 2014 verejne vyhlásili v úvode medzinárodnej vedeckej konferencie s názvom Marketing

Identity v priestoroch kongresového centra SAV Smolenický zámok. Náš projekt súčasne získava od

FMK UCM v Trnave grant vo výške 500 Eur.

Foto a text: Dana Haviarová

Konferencia „Škola s regionálnou výchovou 2014“

Naša základná škola opätovne od roku 2012 predsedá Združeniu pedagógov zo škôl s regionálnou výchovou a združenie každoročne organizuje výročnú konferenciu. Tento rok sa konferencia pod názvom „Škola s regionálnou výchovou“ konala v Remeselnom dvore v Očovej. Po slávnostných príhovoroch domácej pani riaditeľky ZŠ M. Bela – Funtíka z Očovej PaedDr. A. Sojkovej a starostu obce Očová Ing. J. Dominika zhodnotil činnosť

združenia za rok 2014 riaditeľ združenia a zároveň i náš pán riaditeľ Mgr. René Kováčik. Po úvodnej časti nasledovalo rokovanie v sekciách, kde si hostia z pedagogických fakúlt, členovia združenia a učitelia vymieňali skúsenosti z oblasti regionálnej výchovy. Počas ich diskusie sa deti, ktoré prišli reprezentovať svoje školy, pripravovali na obľúbenú časť konferencie pod názvom Regionálne pexeso. To predstavuje prehliadku žiakov

z členských škôl, ktorí pomocou scény, príhovoru, tanca či spevu prezentujú regionálnu výchovu na svojej škole. Tento rok sa na regionálnom pexese zúčastnilo 9 škôl a vystúpenia, ktoré si pripravili učitelia s deťmi, boli veľmi pestré a nápadité. Našu ZŠ Sama Cambela prezentovali šiestačky Laurika Fodorová, Zuzka Patrášová a prváčky Emka Kováčiková, Evka Jakušová a Veronika Hlaváčová. Dievčatá si pripravili hudobno-tanečnú scén-

ku na tému „Vítanie jari“ a vynášanie Moreny. Ich prezentácia dopadla výborne, o čom svedčili aj nadšené reakcie publika. Počas konania konferencie si žiaci mohli vyskúšať aj rôzne remeslá (tkanie, pletenie košíkov, vyšívanie krivou ihlou, prácu s hlinou a i.). V Očovej sme strávili krásny deň a našu základnú školu sme reprezentovali čo najlepšie.

Jana Krížová, Renáta Maloveská, Marcela Kramcová, foto J. Krížová

Boli sme na Sliachi

Mladý záchranár. Tak sa volá jeden z vyučovacích predmetov nás, ôsmakov. Čo sa tam učíme? Ako poskytnúť prvú pomoc zranenému človeku – obviazať reznú ranu alebo zlomeninu, dať umelé dýchanie – teda urobiť všetko preto, aby sme zranenému pomohli, kým príde lekárska pomoc. A ako vyzerá práca záchranárov v praxi? To sme sa dozvedeli na exkurzii na letisko Sliach. 16. októbra sme sa všetci ôsmaci po krátkej, ale veselej ceste autobusom dostali na miesta, kde sa bežne nedostaneme. Po príchode na Sliach nás po kratšom čakaní (prišli sme trochu skôr) privítala sprievodkyňa. Povedala nám, že najprv sa pôjdeme pozrieť na výcvik psov. Kynológia, potom sokoliari a nakoniec hasiči –

záchranári. Výcvik psov sa mi páčil najviac a myslím si, že aj ostatným. Dokonca si pamätám aj mená psov – Grim, Lucky, Cent. Na Centovi sme sa smiali, lebo jeho cvičiteľka povedala, že jeho meno neznamená, že má hodnotu jedného centa. Doviedli aj šteniatka a my sme sa s nimi hrali a hladkali ich. Potom sme sa šli pozrieť na sokoly. Dokonca tam bola aj kaňa – vták, žijúci len v Amerike. Neskôr sme sa šli pozrieť na dve lietadlá (jedno z nich bola stíhačka), do ktorých sme mohli nasadnúť a odfotografovať sa. A nakoniec to najlepšie – hasiči. Mali tam pre nás nachystané všelijaké ukážky výstroja, ktorý používajú pri zásahoch. Napríklad plynové masky, pri ktorých sme dýchali vzduch z kyslíkových bômb. Jeden náš spolužiak si na vlastnej koži vyskúšal, aké je to nosiť ohňovzdorný oblek. Požiarnik z neho asi nebude, lebo sa mu v ňom urobilo zle, rýchlo si ho vyzliekol a určite bol rád, že dýcha čerstvý vzduch. Exkurziu ukončila spoločná fotografia pred stíhačkou a nasledovala cesta domov.

Samuel Mrva, 8.B

Exkurzia do Košíc

V utorok 21. októbra sa uskutočnila exkurzia žiakov našej školy do Košíc. Na exkurzii sa zúčastnili dve triedy – 6. A a 6. B.

Už o 5:45 na nás čakal vlak na železničnej stanici. Bola ešte tma, ale my sme sa už nevedeli dočkať veľkej exkurzie. Vlakom sme cestovali 4 hodiny. Prestupovali sme asi trikrát.

Po príchode do Košíc nás ako prvé zaujal Most lásky. Zaujímavá pamiatka bol Jakabov dom, v ktorom sídlil aj československý prezident Eduard Beneš. Celkom rýchlo sme sa presunuli do Miklušovej väznice. Boli tam aj ukážky mučenia, napríklad ľuďom lámali kosti kolesom. To ma dosť zaujímalo. Nachádzali sa tam aj katove meče a ukážka mesta v minulosti. Mesto malo veľmi dobrú obranu a vodné priekopy široké 21 metrov.

Ďalšie zaujímavé miesto bolo Technické múzeum. Sprievodca nám ukazoval žiarovku, ktorá

spôsobovala elektrické blesky. Bol som medzi dobrovoľníkmi, ktorí sa tej gule mohli dotknúť. Celkom to štekľilo. Keď sa spolužiaci dotkli inej lampy, začala svietiť, lebo telo človeka je vodivé. Veľa vynálezov som videl od Nikola Teslu.

Ďalšia historická obrovská a krásna pamiatka bol Dóm svätej Alžbety. Vyšli sme na vežu, ktorá bola vysoká asi 42 metrov. Schody boli veľmi úzke, ale z veže bol veľmi pekný výhľad na celé Košice. No čo, nemali výťah...

Potom sme mali asi na 30 minút rozchod. Po rozchode sme už išli na vlak. Zase 4-hodinová cesta. Do Lupče sme prišli o 20:00. Bola to dlhá a zaujímavá, ale aj zábavná exkurzia. Exkurziu sme absolvovali s pani učiteľkou Pastýrovou, pani učiteľkou Slobodníkovou a s pánom učiteľom Bacíkom. Bolo nám super a na exkurziu budeme ešte dlho spomínať.

Timotej Piliarkin, 6.B

Zo školy do minulosti

Utorok, prestávka po tretej vyučovacej hodine. Obuť a oblečenie v teplých bundách sme opustili brány školy. Na ulici nás vítali nesmelé slnečné lúče, ktoré páve zahnali sivú hmlu. Rýchlym krokom sme pokračovali ulicami, až sme sa dostali k cieľu našej výpravy. Stáli sme pred areálom lupčianskeho Kláštora. Čakala nás zamknutá brána, ale našťastie sa k nám rýchlym krokom po chodníku blížil pán v čerenej bunde. Dozvedeli sme sa, že je to bývalý kastelán lupčianskeho hradu pán Peter Mosný. Spoločne sme vstúpili do rozsiahleho areálu. Započúvali sme sa do zaujímavého výkladu o histórii bývalého kláštora, významného centra stredovekej

Lupče. Postupne sme sa presúvali po trávnej ploche so zvyškami múrov, ktoré archeológovia vykopali a poskladali do dnešnej podoby. Dozvedeli sme sa veľa zaujímavého. Napríklad ako kláštor prekonal

veľký požiar, pri ktorom sa roztavil veľký zvon alebo ako magister rytier Donč žiadal od pápeža povolenie, aby mohol byť pochovaný v Kostole Blaženej Márie v Slovenskej Lupči. Netradičná vyučovacia hodina nám

ubehla veľmi rýchlo. Po púťavom výklade sme sa teda rýchlym krokom vracali do školy a zamýšľali sme sa nad otázkou: Aká významná

bola Lupča v stredoveku? Pre nás, žiakov ôsmeho ročníka, bol tento „výletík“ veľmi príjemným zážitkom a nášmu sprievodcovi patrí naše poďakovanie.

Alexandra Horváthová, 8. B

Pracovné stretnutie pedagógov zo ZŠ Sama Cambela a zo ZŠ Třemošnice

V posledných októbrových dňoch sme na pôde našej školy privítali vzácnu návštevu zo Základnej školy Třemošnice. Program našich a českých pedagógov bol predovšetkým pracovný – príprava podkladov k projektu medzinárodnej spolupráce.

Využili sme však aj zhodu okolností, že termín návštevy pripadol na 28. október – Deň vzniku samostatného Česko-slovenského štátu, ktorý je na Slovensku pamätným dňom. Na vyučovacej hodine dejepisu v 9. ročníku sa žiaci dozvedeli o zahraničnom odboji, Martinskej deklarácii, prvom česko-slovenskom prezidentovi a prvej vláde, ako aj o hospodárskych rozdieloch a centralistickom modeli riadenia

štátu. Život v 20. rokoch minulého storočia ilustrovalo aj čítanie úryvku z kroniky, ktorú v tom čase na našej škole viedol pán riaditeľ českej národnosti Emil Nedbal. Historické fakty doplnila osobnými spomienkami Mgr. Alena Chalo-

upková, bývalá žiačka našej školy, teraz pani učiteľka na ZŠ Třemošnice.

Históriu nášho regiónu spoznali hostia počas prehliadky Hradu Lupča. Pred návratom domov ich potešil aj program DFS Drienka,

ktorý si spolu so žiakmi pozreli v Miestnom kultúrnom stredisku.

Touto cestou sa chceme poďakovať páňovi farárovi J. Jakušovi za zabezpečenie ubytovania pre hostí v priestoroch evanjelickej fary.

ZŠ Sama Cambela

„Snívanie po starom“

Neoddeliteľnou súčasťou každej domácnosti už v minulosti bola spáľňa. Keďže sme v našej regionálnej izbici spáľňu ešte nemali, počas prázdnin sme ju s pani učiteľkami zariadili.

Je v nej všetko, čo tam patrí – pohodlná posteľ so slameným matracom a s mäkkými perinami, stolík aj zrkadielko s modlitebnou knižkou a fotografiami. Vedľa posteľe stojí kolíska a stenu zdobí svätý obrázok. Ďakujeme všetkým, ktorí boli ochotní darovať nábytok a ostatné zariadenie do našej spálne.

Členovia
novinárskeho krúžku

Okienko Zelenej školy

Viete, že?

Súčasný životný štýl by bol bez chemických látok, resp. výrobkov, ktoré obsahujú chemické látky, nemysliteľný. Pri ich výrobe, používaní a ani po skončení funkčnosti sa nesmie zabúdať na sústavnú starostlivosť a zodpovednosť voči životnému prostrediu a ľudskému zdraviu.

V miliónoch spotrebiteľských a iných výrobkoch sa nachádzajú chemické (niekedy aj toxické) látky, ktoré sa môžu počas používania alebo po skončení životnosti výrobkov veľmi jednoducho dostať do životného prostredia.

Batérie sú bežne používané ako zdroj energie a sú nebezpečné pre ľudské zdravie a životné prostredie. Kým sú používané, nepredstavujú problém.

Niektoré batérie obsahujú toxické kovy, ktoré môžu poškodiť ľudské zdravie aj v najmenších koncentráciách. Ak skončia tieto batérie v odpade, korodovaním ich obalu sa postupne uvoľňujú ťažké kovy do životného prostredia.

Preto je nevyhnutné, aby všetky použité batérie a akumulátory boli zozbierané a recyklované s čo najväčšou možnou opatrnosťou a šetrnosťou k životnému prostrediu.

Použité prenosné batérie sú od-

padom, ale súčasne sú aj bohatým zdrojom kovov a iných surovín, ktoré sú u nás nedostatkové, a ich nákup pre potreby priemyslu sa musí riešiť dovozom zo zahraničia.

Správa OCDE o Slovensku upozornila práve na neekologické nakladanie s nebezpečnými odpadmi ako príčinou krátkovečnosti a zlého zdravotného stavu nášho obyvateľstva.

Štatistika potvrdzuje, že najväčšiu mieru spotreby malých prenosných batérií majú najmä deti a mladí ľudia, pričom ich záujem zbierať prenosné batérie po ich opotrebovaní a odovzdávať do organizovaného systému zberu stále narastá.

Zelená škola

Deti sa vo veľkej miere stretávajú s baterkami v hračkách, teda sa im dostávajú do rúk už od malička.

V minulom školskom roku sme sa opäť zapojili do súťaže „Zbieram baterky“ a netrpezlivo sme vyčkávali zverejnenie výsledkov, ktoré býva každoročne až v októbri. A naša trpezlivosť bola opäť odmenená. Za vyzbieraných 225 kg použitých bateriek sme sa zaradili medzi ocenené školy na Slovensku. Hlavnou cenou bol pingpongový stôl, ktorý už slúži na prvom stupni k zlepšovaniu kondície a postrehu, keďže tam bolo najviac usilovných zberačov. Z jednotlivcov najviac nazbierali teraz už piatiaci: Tomáš Rončák **50,2 kg**, Hana Chrišťelová **30,5 kg** a Viktor Sedláček **22,2 kg**. Všetkých najusilovnejších zberačov z tried /30 žiakov/, ktorým nie je osud starých bateriek ľahostajný, spoločnosť **INSA, s. r. o.** odmenila NP3 prehrávačmi. V súťaži pokračujeme aj tento školský rok.

Foto a text D. Haviarová

DFS DRIENKA a vystúpenia v októbri

Po viacerých septembrových víkendoch, strávených so súborom, sme v októbri o nič menej nezaháľali. Zatancovali sme si na troch zaujímavých akciách.

Prvé októbrové vystúpenie malo pre nás zvláštne čaro. Prizvali nás k udalosti svätienia Lupčianskeho dvojkríža, kde sme zaspievali ho-rehrské pesničky.

Druhé vystúpenie je vďaka publiku, ktorému bolo adresované, pre tento mesiac charakteristické. Október je Mesiacom úcty k starším a nielen vtedy by sme si mali uvedomiť, že „Človek je krásny nielen vtedy, keď má pružný krok. Človek je krásny podľa múdrosti, čo zrači

sa mu v oku, podľa vrások a bielych vlasov, podľa slov, keď ponára sa v hovore s deťmi do rokov, keď aj on bol mladý. Človek je krásny vtedy, keď ho ľudia majú radi.“ A aj my sme pre našich starkých v obci pripravili program a veríme, že ich

potešili. Svedčili o tom slová chvály, ktoré dostali priamo tanečníci.

Posledné vystúpenie bolo zase naopak venované mladej generácii, našim kamarátom, spolužiakom, ale aj pani učiteľkám a pánom učiteľom zo ZŠ Sama Cambela. Deň pred jesennými prázdninami sme predviedli naše tanečné, spevácke a muzikantské schopnosti a ukázali sme všetko, čo dokážeme. Po vystúpení sme medzi kamarátov odchádzali s dobrými pocitmi a potešili nás samé pozitívne reakcie.

Sme veľmi radi, že sa môžeme prezentovať na rôznych podujatiach a že svojou chuťou, entuziazmom do spevu a tanca dokážeme potešiť srdiečka našich divákov. Ďakujeme.

Text + foto Janka Krížová

Pod'akovania

Vážení spoluobčania,

Ďakujem vám za dôveru prejavenu pri volebných urnách. Uvedomujem si veľký záväzok voči vám, ktorí ste vnímali, že táto obec by sa mala uberať iným smerom ako sa uberala, ale aj voči vám, ktorí zdieľate iný názor, a predsa ste ma volili. Mojou snahou bude nesklamáť, aj keď je to zložité, pretože rôznorodosť názorov je veľká. Dôkazom toho bolo aj hlasovanie v týchto voľbách. To, aké ovocie prinesie ich výsledok ukáže čas. Ja ponúkam spoluprácu, otvorenosť, komunikáciu a presadzovanie takých riešení, na ktorých sa budeme vedieť zjednotiť aj napriek rôznym uhlom pohľadu.

Daniel Baláz

Ďakujem

všetkým, ktorí mi dali svoj hlas v nedávnych komunálnych voľbách dňa 15. novembra.

Vážim si vašu dôveru. Všetkým novozvoleným poslancom a starostovi prajem veľa energie a trpezlivosti pri práci v prospech našej obce.

Peter Lakomčik

Čo je to staroba? Vek? Roky? Názory?

Pri príležitosti Mesiacu úcty k starším sme my ako škola usporiadali stretnutie s dôchodcami z DSS. Pozvali sme ich k nám do školy a usadili sme ich v našej regionálnej izbi. Po krátkom príhovore pána riaditeľa R. Kováčika sme ich pozdravili krátkym kultúrnym programom. Siedmačky sa im prihovorili umeleckým slovom. Úsmev na tvári im vyčarili prváčky. Pripravili si krátky program, v ktorom spievali a recitovali. Potešili sme ich i malým občerstvením a darčekom, ktoré pre nich vyrobili druháci. Potom sme sa spolu s členmi novinárskeho krúžku a s členmi krúžku Spoznaj lupčiansky chotár rozprávali o ich mladosti a o tom, ako trávia voľný čas. Neskôr sme chceli ešte vedieť, či poznajú predmety v našej izbi a verte či neverte, poznali skoro všetky.

Prijemná hodinka stretnutia dvoch generácií ubehla rýchlo a veríme, že sa rovnako ako nám páčilo toto stretnutie aj našim dôchodcom.

Justína Emma Debnáriková, Andrea Šariková, Karolína Konvičná, Barbora Burgerová zo 7. A triedy

November v záhrade

Radíme záhradkárom

Pozbierame lapacie pásy z kmeňov stromov a spálime ich, nahradíme ich novými proti piadivkám, ktoré potom tiež spálime pred príchodom zimy. Ničime vošky napadnutých stromov, kde sa vošky na zimu skryli, posypeme mletým vápnom. Rozoberieme polievacie zariadenie a vypustíme z potrubia vodu. Taktiež vypustíme vodu z vodovodných trubiek a zavrieme hlavný prívod vody. V novembri zhrabujeme opadané listie, máme niekoľko možností, orechové listie je najlepšie spáliť, lebo trvá tri roky, kým sa rozloží na humus. Druhá možnosť je, že ho dáme do kompostu, kam dávame aj ostatné opadané listie. Listie, ktoré necháme pod stromami, má tú nevýhodu, že v ňom prezimuje aj hmyz, ktorý bol na listoch. Je lepšie listie spáliť alebo ho dať do kompostu. Ak sme nestihli doteraz zryľovať záhony, môžeme to urobiť za pekného počasia aj teraz. Ak máme v sudoch vodu, hodíme do nich dva kusy hrubšieho dreva, aby zamrznutá voda sudy neroztrhla.

Začínáme prikrmovať vtáky. Tým ich lákame do záhrady, v ktorej potom aj v lete zostanú. Ak máme na záhrade alebo pri dome stromové šípové ruže, odviažeme ich od kolíka, korunku zviažeme dohromady a nakloníme ich o 60° a dreveným háčikom pripevníme k zemi. Prikrývame slamou vo vrstve 10 – 15 cm a zasypeme zeminou. Nikdy nezakrývame šípové ruže igelitom alebo PVC hmotou, môžeme zakrývať slamou, čecínou alebo vrecovinou. V tejto dobe už neohýbame ani nenakláňame zle narastené výhonky ovocných stromov. Toto urobíme nasledujúci rok v čase od mája až do konca júla.

Trvalky na záhonoch zostrihneme na 10 cm, listy dáme do kompostu, lebo môžu byť napadnuté plesňou a hmyzom. Ošetrené trvalky pohnojíme kompostom a zakryjeme ich čecínou, aby im korene nezamrzli.

Starostlivý záhradkár už pamätá na budúci rok, zabezpečuje hnojenie pre budúcu úrodu. Hnojíme ovocné stromy. Ide o hnojenie Thomasovou múčkou a draselnou soľou, pomaly sa rozpúšťajúcou. Prezrieme a skontrolujeme všetky kolíky pri stromkoch, ako aj pri

egrešoch a ríbezliach. Stáva sa, že kolíky odhnijú a silnejší vietor ich odlomí a stiahne s kolíkom aj stromček, ktorý bol priviazaný o kolík. Niekedy sa stáva, že sa odlomí aj kmeň stromčeka. Ak máme objednané stromky, ktoré prídu neskoršie, tie už nesadíme

na trvalé stanovisko. Ak máme už vykopané jamy, jednu jamu zväčšíme, do nej dáme stromky šikmo v 45° uhle a nahádzeme zeminu do polovice kmeňov stromkov. Riadne ich zalejeme vodou. Stromky budeme sadiť na nasledujúci rok koncom apríla alebo začiatkom mája do teplej pôdy. Všetky zvyšky po zelenine, ako aj opadané listie dáme do kompostu, ktorý vždy na povrchu urovnáme do roviny. Ak nemáme čiernu fóliu, nahádzeme zeminu na kompost, aby bol zaťažený a aby sa neodparoval. Jahody na záhone dobre prezimujú, keď medzi korene nahádzeme vrstvu kompostu a keď na ne napadne dobrá snehová prikrývka. V tom prípade korene jahôd nepoškodia ani silné mrazy.

Každý starostlivý záhradkár pripravuje svoju záhradu na zimný odpočinok. Záhradu po zbere úrody vyčistí od všetkých odpadkov. Natrie vápnom kmene stromov, nie je to ochrana proti škodcom, ale ochrana proti silnému jarnému slnku. Biela farba odráža tepelnú silu slnka, tak sa pletivá na kmeni stromu rovnomerne ohrievajú a mrazové dosky na kmeni stromu nepraskajú, čo je veľká výhoda pre dobrý stav ovocných stromov. Keď natierame kmene stromov, do vápna pridávame latex, náter lepšie drží na kmeni. Kontrolujeme uskladnené ovocie, či sa nevyskytuje hniloba alebo strupovitost, a napadnuté plody odstraňujeme.

Zimné odrody jablák a hrušiek sú najcennejšie, lebo sa dajú dlho skladovať – až do jari.

Záhony so špenátom a zimným šalátom prikrývame čecínou.

Do debničky sadíme malé sadeničky cibulky. Dáme ich do chladnej miestnosti a postupne ich dávame do tepla a na svetlo, napríklad na okno do kuchyne. Taktiež prenásame do tepla pažitku a petržlen, ktoré sme si prichystali už v predchádzajúcom mesiaci.

M. Mazúch

Policajné okienko

Príslušníci OO PZ v Slovenskej Lupči v mesiaci október 2014 evidujú v územnom obvode obvodného oddelenia 6 priestupkov, z ktorých sú 4 priestupky proti majetku, jeden na úseku verejného poriadku a jeden priestupok na úseku veteri-

nej starostlivosti, ktorý bol odstúpený na prerokovanie na Regionálnu veterinárnu a potravinovú správu v Banskej Bystrici. Ostatné priestupky sú v štádiu objasňovania.

V mesiaci október 2014 eviduje

OO PZ v Slovenskej Lupči celkom 14 trestných oznámení o spáchaní trestného činu. V dvoch prípadoch bolo vznesené obvinenie konkrétnej osoby, a to za krádež teliat z RD Medzibrod a za nepovolený vjazd motorovým vozidlom do Národné-

ho parku Nízke Tatry. Ostatné prípady sú v štádiu preverovania.

V územnom obvode Obvodného oddelenia Slovenská Lupča v mesiaci október nebola evidovaná žiadna dopravná nehoda.

OO PZ

Odišiel jeden z nás

Priaznivci futbalu, ktorí sa nájdu aj medzi Lupčanmi, určite zachytili smutnú správu, že nás opustil jeden z jeho podporovateľov na Slovensku. Martin Grendár. Po praslici má korene v našej obci.

Jeho mama Adela Grendárová, rodená Bukovčanová, je Lupčianka. Adela nádherne spievala a rada tancovala. Nie div, že ju to ťahalo k folklórnemu súboru a v 50-tych rokoch hneď k tomu najslávnejšiemu, najlepšiemu, čo bolo na Slovensku, k SLUKu. Tu si našla svoju lásku, vydala sa za jedného zo zakladateľov SLUKu Františka Grendára a mali dvoch synov – Petra a Martina. Chlapci trávili detstvo v kaštieli v Rusovciach ako mnohí členovia SLUKu a veľa času, kým išli do školy, a tiež prázdniny tu, v Lupči u svojich príbuzných. Hrávali sa so svojimi kamarátmi, sesternicami a bratrancami, často prišli aj príbuzní z Krupiny a celá „banda“ behala po Majeri alebo po

iných uliciach v Lupči. Chodievali aj do hôr na maliny, čučoriedky, huby. Medzi nami bol rozdiel 8 rokov, takže ja som toto obdobie neprežívala spolu s nimi. Na chlapcov z Bratislavy si spomínam až ako na „veľkých“, ja – školáčka, oni už stredoškólači alebo vysokoškólači. V tom období už nechodievali tak často do Lupče, občas sme my išli k tete. Bratia boli v mnohom podobní, ale v niečom aj rozdielni, ako všetci súrodenci. Vďaka nim som spoznala krásu rockovej hudby, naučila som sa hrať stolný tenis.

Z Martina sa stal veľmi inteligentný, bystrý, pracovitý, zásadový človek s obrovským rozhľadom. Vždy ochotný pomôcť, ale nenechal sa zneužívať. Miloval svojich blízkych, pre ktorých bol ochotný urobiť aj nemožné. Bol bojovník, nemal rád prehry. Bojoval zo všetkých síl v mnohých oblastiach svojho života. Bojoval poctivo a statočne.

No najdôležitejší zápas prehral. Nie preto, že by sa bol vzdal, ale protivník bojoval zákernými zbraňami. Tými najzákernejšími. Martin prehral. Dobojoval 29.9.2014 vo veku 57 rokov.

Mal rád šport, začal plávaním, dokonca aj reprezentoval za Slovan Bratislava, potom sa venoval futbalu. Neskôr prešiel z veľkého futbalu na sálový futbal, v ktorom našiel svoje absolútne naplnenie, či už ako hráč, neskôr ako funkcionár a majiteľ klubu.

Martin Grendár s bratom Petrom začínal v roku 1983 ešte v klube Papilas, no o rok neskôr prišli s myšlienkou vytvoriť vlastný klub sálového futbalu. Dali mu meno FOFO. Cez III. ligu postúpilo ich mužstvo do vtedajšej najvyššej súťaže I. bratislavskej ligy, v nej väčšinou skončil v strede tabuľky. Po utvorení B-družstva nový A-tím postúpil v roku 1998 do najvyššej republikovej súťaže. Veľký úspech zaznamenal klub v roku 2000, keď

triumfoval v Slovenskom pohári, o dva roky získal majstrovský titul v sálovom futbale. Prvý futbalový titul prišiel v roku 2005. Odvtedy tím okolo Martina Grednára dominoval tomuto športovému odvetviu na Slovensku a iba raz (2009) nezískal titul.

Vy, Lupčania, ktorí ste ho poznali, ktorí ste sa s ním hrávali, ktorí ste s ním stvárali detské huncútstva, spomeňte si na neho v týchto dňoch!

Ďakujem.

Zuzana Jandurová

Privítali sme do života

V mesiaci október:

Karolína Krajčiová
Hana Karlíková

Opustili nás

V mesiaci október:

Magdaléna Kúchnová

28.5. 1933 – 5. 10. 2014

Helena Patrášová

1. 8. 1940 – 16. 10. 2014

Ivan Lakomčík

13. 7. 1966 – 27. 10. 2014

Milá naša mamka, Júlia Technovská

V knihe Tvojho života strana 70 sa otvára. Príjime si s Tebou perlivým vínom z pohára. Na Tvoj život myslíme s vdakou a v tichom dojatí.

Kto z nás a kedy, drahá mamka, Ti všetku lásku opláti?

Všetko najlepšie k životnému jubileu praje syn Miroslav s manželkou Šárkou, manžel Milan ako aj syn Robert so Zuzanou a z Opavy zasiela srdečný pozdrav Jiřík s manželkou Jankou

Texty, ktoré sa nevošli do tohto čísla LZ, nájdete na facebooku „Lupčianske zvesti – Obec SL“

Spomíname

So smútkom v srdci si 2. decembra pripomenieme 2.výročie úmrtia nášho drahého **Igora Kúdelku**

S láskou spomína manželka s rodinou.

Do tvojich spomienok sa Ocko už veľa zmestí, šťastie i slzy, krásne chvíle bez bolesti. Prajeme telu zdravie, ruke pevný stisk, pokoj v srdci i nejaký ten šťastia zisk. Každý deň začínaj s chuťou narodiť sa znova, dnes k tvojmu sviatku, ťažko hľadáme slová. Sme s tebou my všetci, čo ťa máme radi, na zdravie pripíme, nech si večne mladý!

Všetko najlepšie k narodeninám praje manželka Marianna, dcéra Martina s vnukom Matúšom a syn Ondrej. Všetko dobré želajú a k priateľom sa pripájajú Olinka a Ľubo.

Prestalo srdiečko tlčiť, prestali sa ústa smiať, budeme babička drahá, stále na Teba spomínať.

Dňa 23.októbra to bolo už 5 rokov, čo od nás odišla naša drahá mama, stará mama a babka

Zuzana Kočíková.

S láskou spomínajú synovia, vnučky Eva a Zuzana s rodinami.

Naše šachové úspechy

Čo napísali o šachu...

Je dokázané, že šach zvyšuje inteligenciu detí a prospieva im v oblastiach:

Pozornosť – deti sa učia chápať výhody pozorného sledovania a koncentrácie. Ak nedokážu sledovať, čo sa deje, nemôžu vhodne reagovať bez ohľadu na to, aké sú múdre.

Predstavivosť – deti sú nútené predstaviť si rôzne akcie v rôznom poradí predtým, ako sa udejú. Túto vlastnosť rozvíjame u detí tým, že

ich učíme predstavovať si budúce ťahy bez toho, aby ťahali figúrkami.

Predvídanie – deti sa učia najprv myslieť, potom konať. Po čase šach pomôže rozvinúť trpezlivosť a myslenie ako také.

Porovnávanie možností – deti sa učia, že nemusia spraviť hneď prvú vec, čo im napadne. Učia sa zvažovať rôzne možnosti a ich pre

a proti. Rozhodovací proces je lepší, ak je podložený logikou.

Abstraktné myslenie – deti sa učia odpútať od detailov a rôzne témy či koncepty použiť v rôznych, ale súvisiacich situáciách.

Plánovanie – deti sa učia stanovovať si ciele a určovať si konkrétne kroky, vedúce k nim. Veľmi dôležité je, že sa učia v prípade potreby

prehodnotiť svoje ciele či plány na základe zmeny situácie.

Súčasnú zvažovanie rôznych možností – deti sa učia neupínať sa len na jeden možný plán. Paralelne zvažujú rôzne možnosti.

Po ročnej prestávke sa na našej škole opäť otvoril šachový krúžok, o ktorý prejavilo záujem veľa nováčikov. Všetci usilovne trénujeme, výsledky sa iste dostavia a šachistom sa bude dariť ako im spoluhráčom, ktorí sa dňa 6.11.2014 zúčastnili na Školských majstrovstvách okresu a regiónu BB v zrýchlenom šachu a umiestnili sa vo svojich kategóriách na prvých troch miestach. Blahoželáme Michalke Maslíkovej zo 4. A triedy k 1. miestu v kategórii do 11 rokov, Terezke Povalovej z 3. B triedy k 2. miestu v kategórii do 11 rokov a Dominike Štrónerovej z 2. A triedy k 3. miestu v kategórii do 8 rokov. Michalka a Terezka postupujú do krajského kola, do ktorého im všetci držíme palce.

Foto a text Dana Haviarová

Lupčiansky kvíz

V piatok 24. októbra, sa v Tenisovom centre konal v poradí tretí Lupčiansky kvíz. Tentokrát súťažilo až 8 tímov, a hneď v piatich súťažných kolách: v obrazovom, všeobecnom, zvukovom, naj v otázke a lupčianskom kole. Sily a odpovede boli viac ako vyrovnané. Spoznali by ste podľa obrázka napr. Nelsona Mandelu, hru logik alebo lambda sondu? A čo tak geografia, logické úlohy, všeobecný prehľad, história a zaujímavosti okolo nás? Ste v tom doma a máte chuť zažiť príjemný večer? Príďte medzi nás, lebo u nás vyhrávajú aj tí poslední v podobe „prekvapenia na ex“. Prvenstvo tímu Pastierska kapsička bolo potvrdené aj správne zodpovedanou kvízovou otázkou a to znamená len jedno, priatelia: ROZBIL SA BANK v hodnote 91 €. Každému sa od víťazov, ich veľkorysým gestom, ušlo po jednej hruškoviči a nebolo nás veru málo!

Nahlasovanie 4 až 6 členných tímov na 4. Lupčiansky kvíz prebieha u mňa, na č. mob. 0915 615 815, mailom petrastankozabkova@gmail.com alebo osobne v Tenisovom centre.

Uvidíme sa v sobotu, 29. novembra 2014, so začiatkom o 19. hodine.

Teším sa na vás! **Petra Stanková**

Športový areál v Základnej škole Sama Cambela

V rámci modernizácie športového areálu ZŠ Sama Cambela v Slovenskej Lupči sa nám podarilo začať s ďalšou etapou jeho prestavby.

Začali sme s montážou individuálnych posilňovacích strojov určených pre všetky vekové kategórie a tým modernizujeme podmienky rozvoja telovýchovy v našej obci. Budujeme „outdoor fitness park“, v ktorom sú osadené certifikované stroje, ktoré slúžia na posilňovanie rôznych svalových partií. Vďaka nim sa zlepšuje ohybnosť, ale priaznivo slúžia aj na cievnú a obehovú sústavu. Rozvíjajú aeróbnú schopnosť, rovnováhu a koordináciu, čo je v súčasnej dobe veľmi potrebné aby sme predchádzali civilizačným chorobám ako napr. obezite.

Predpokladáme, že doplnením týchto strojov do nášho športového areálu sa posunieme opäť o krôčik bližšie k tvorbe správnej životosprávy nielen u našej mladšej

generácie ale všetkých obyvateľov obce i okolitých obcí nášho mikroregiónu.

V rámci tejto etapy modernizácie ešte pribudne v roku 2015 hrazdová zostava a ďalšie fitness prvky.

Za realizáciu tohto parku ďakujeme predovšetkým Obecnému

podniku lesov v Slovenskej Lupči v zastúpení p. Ing. Miloslavom Urbanom. Používanie fitness strojov je bezplatné. A Vás všetkých na školský dvor pozývame, príďte, športujte, spravte niečo pre seba a svoje telo, je to pre nás všetkých. Všetci ste srdečne vítaní!

www.zsslovlupca.edu.sk